

M.A. 1st Semester Examination, 2023**SANSKRIT (PG)****PAPER – SAN-105**

Full Marks : 40

Time : 2 hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.**Illustrate the answers wherever necessary.***सर्वेषां प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च प्रदेयम्।****A. यथाकामं प्रश्नचतुष्टयं समाधत्त। 2x4=8**

1. शब्दानुशासनम्- इत्यस्य का व्युत्पत्तिः ?
2. पतञ्जलिमते शब्दोपदेशः कथं कर्तव्यः ?
3. किम् आकृतिः पदार्थः अथवा द्रव्यम् इति भाष्यमतं प्रतिपादयत।
4. मातृका इत्यनेन किं बोध्यते ?
5. अधःस्थितग्रन्थानां ग्रन्थपञ्जीनिर्माणं करोतु-
क) पुंथिपरिचयः, ख) पुंथिकथा
6. मातृकाणां वंशतालिका का ?

B. यथानिर्देशं समाधत्त।**क) यथेच्छं द्वयोः व्याख्या कार्या। 4x2=8**

1. येनोच्चारितेन सास्नालाङ्गलककुदखुरविषाणिनां सम्प्रत्ययो भवति स शब्दः।
2. दुष्टः शब्दः स्वरतो वर्णतो वा मिथ्याप्रयुक्तो न तमर्थमाह।
स वाग्वज्रो यजमानं हिनस्ति यथेन्द्रशत्रुः स्वरतोऽपराधात्।।
3. सिद्धे शब्दार्थसम्बन्धे।

(2)

ख) यथेच्छं द्वौ उत्तरत।

4x2=8

1. टीकां लिखत- विवरणात्मकतालिका (Descriptive Catalogue)
2. मातृकारचनायाः उपकरणानि विवृणुत।
3. टीकां लिखत- पुष्पिका (Colophon)

C. यथानिर्देशम् उत्तरत।

8x2=16

1. शब्दानुशासनस्य मुख्यप्रयोजनानि भाष्यदिशा विवृणुत।

अथवा,

शब्दस्य ज्ञाने धर्मः अथवा प्रयोगे इति भाष्यस्याशयं प्रदर्शयत।

2. मातृकाविषयस्य संज्ञां वैशिष्ट्यानि च आलोचयत।

अथवा,

मातृकाचर्चयाम् एशियाटिक् सोसाइटी इति प्रतिष्ठानस्य अवदानमालोच्यताम्।